

พฤติกรรมและความพึงพอใจของลักษณะผู้พิการต่อความปลอดภัย ในการใช้ทางเดินเท้า

BEHAVIOR AND SATISFACTION OF THE DISABILITY CHARACTERISTICS TOWARD SAFETY OF PEDESTRIAN

สุวิมล เจียรธรวานิช¹ และ ธรรมมา เจียรธรวานิช²

¹อาจารย์, สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, 2 ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร
กรุงเทพมหานคร 10120, Suwimol.J@mail.rmuk.ac.th

²ผู้ช่วยอธิการบดี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, 2 ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ
เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120, Thamma.J@mail.rmuk.ac.th

Suwimol Jaitalawanich¹ and Thamma Jaitalawanich²

¹Lecturer, Department of Industrial Technology, Faculty of Technical Education,
Rajamangala University of Technology Krungthep, 2 Nanglinchee Rd., Thungmahamek,
Sathorn, Bangkok 10120, Thailand, Suwimol.J@mail.rmuk.ac.th

²Assistant to the President, Rajamangala University of Technology Krungthep,
2 Nanglinchee Rd., Thungmahamek, Sathorn, Bangkok 10120, Thailand,
Thamma.J@mail.rmuk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมและความพึงพอใจของลักษณะผู้พิการต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการได้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้พิการในกรุงเทพมหานคร โดยใช้สูตรของยามาเน (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพ เครื่องมือรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสรุปผลการวิจัยพบว่า มีจำนวนผู้พิการจำนวนมากถึงร้อยละ 83.7 ที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นในการเดินทาง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเดินทางในบริเวณชุมชนเมือง โดยแสดงให้เห็นว่าผู้พิการต้องการช่วยเหลือ

ตนเองในการเดินทางได้เหมือนคนปกติทั่วไป การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการจำแนกตามลักษณะความพิการ พบว่าทุกลักษณะความพิการ มีค่าระดับของความพึงพอใจต่อความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นลักษณะความพิการทางจิตใจที่ให้ค่าความพึงพอใจต่อความปลอดภัยอยู่ในระดับน้อย และผู้พิการที่มีลักษณะความพิการต่างก็มีความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าที่ไม่แตกต่างกัน โดยผู้พิการทางการมองเห็น ($\bar{X} = 3.110$ จากค่าระดับคะแนนเต็ม 5) มีความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้ามากที่สุด และผู้พิการทางจิตใจ ($\bar{X} = 2.458$ จากค่าระดับคะแนนเต็ม 5) มีความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าน้อยที่สุด

คำสำคัญ: พฤติกรรมและความพึงพอใจ, ความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้า, ลักษณะผู้พิการ

ABSTRACT

The research titled behavior and satisfaction of the disability characteristics toward safety of pedestrian aimed to investigate problems, obstacles, suggestions and factors affecting the safety of pedestrian among the disabled persons. The sample included the disabled persons in Bangkok. Yamane's formula with the confidence level at 95 percent and group sampling were applied. Physical data analysis was employed in the study. The research instruments were questionnaire. Basic statistics and One-Way ANOVA were used to analyze data when statistically significant difference at 0.05 was found. It could be summarized that the number of people with disabilities is as high as 83.7 percent that do not need help from others in traveling. Which is mainly traveling in urban areas by showing that people with disabilities want to help themselves in traveling as normal people. A comparison of satisfaction toward the safety of pedestrian among the disabled persons showed that all the disability characteristics had satisfaction toward the safety of pedestrian at a moderate level except for the mental disability characteristics that had satisfaction toward the safety of pedestrian at low level. Moreover, the disabled persons with different disability characteristics did not have different satisfaction toward the safety of pedestrian. The visually impaired persons ($\bar{X} = 3.110$ from 5) had satisfaction toward the safety of pedestrian at a highest level and the mentally disabled persons ($\bar{X} = 2.458$ from 5) had satisfaction toward the safety of pedestrian at a lowest level.

KEYWORDS: Behavior and Satisfaction, Safety of Pedestrian, Disability Characteristics

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2558 พบว่าประเทศไทยมีผู้พิการ 1,662,862 คน อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด และอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานครมากที่สุดถึง 67,035 คน [1]

พฤติกรรมการใช้ทางเดินเท้า การให้ความสำคัญกับการเดินทาง การใช้ทางเท้าของคนพิการในปัจจุบันยังไม่มากเท่าที่ควร การอำนวยความสะดวกในการเดินทางการใช้ทางเท้ายังไม่ทั่วถึงและไม่ดีพอ ส่งผลทำให้เกิดความยากลำบากในการเดินทางของผู้พิการ และยังส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้พิการด้วยเช่นกัน

ความปลอดภัยในการใช้ทางเท้าบริเวณชุมชนเมือง ประกอบด้วย 1. ปัญหาและอุปสรรคบนทางเท้า ประกอบด้วย ปัญหาการจัดวางสิ่งอำนวยความสะดวกบนทางเท้าไม่เป็นระเบียบ ปัญหาการใช้งานบนทางเท้า และปัญหาคุณภาพทางเท้าที่เสียหายเร็ว 2. พื้นที่ทางเท้าและถนน ถูกกำหนดโดยกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติมีการผ่อนผันสำหรับแผงลอยบนทางเท้าของถนนสายหลักใจกลางเมืองเกือบทั้งหมด ทำให้ไม่มีการบังคับใช้กฎหมาย และแม้จะมีความพยายามที่ดีในการแก้ปัญหา 3. การออกแบบทางเท้าให้ความสำคัญต่อผู้ใช้รถยนต์เป็นหลัก เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการใช้ประโยชน์ของผู้สูงอายุ และผู้พิการ 4. การกำหนดให้คนเดินเท้าต้องใช้สะพานลอยคนข้าม และการไม่มีจังหวะไฟจราจรสำหรับคนเดินเท้า [2]

จากข้อมูลการศึกษาดังกล่าวพบว่าการที่จะสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานในการเดินทางคือทางเดินเท้าให้ตอบสนองและสามารถรองรับผู้พิการได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย จำเป็นต้องสำรวจพฤติกรรมการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการและความพึงพอใจต่อความปลอดภัยดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่นของผู้สัญจรทั่วไป เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้พิการ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประกอบการพัฒนาและปรับปรุงทางเดินให้มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการได้อย่างปลอดภัย และตอบสนองให้มีความพึงพอใจได้มากที่สุดและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแบบบูรณาการเพื่อมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเป็นเมืองแห่งความสุขและเมืองแห่งโอกาสของทุกคน เพิ่มความน่าอยู่ร่วมกันระหว่างบุคคลทั่วไปและผู้พิการได้อย่างกลมกลืนในสังคมเมืองต่อไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ทางเดินเท้าและความพึงพอใจของลักษณะผู้พิการต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้า และเพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการได้

3. ขั้นตอนการศึกษา

3.1 การทบทวนวรรณกรรม

นิยาม “คนพิการ” หมายถึง บุคคลซึ่งความสามารถถูกจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันและการมีส่วนร่วมทางสังคมได้โดยวิธีการทั่วไป เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา หรือการเรียนรู้ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตและมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

ประเภทของความพิการ ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดแบ่งประเภทของคนพิการไว้ 5 ประเภท คือ 1) คนพิการทางการมองเห็น 2) คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย 3) คนพิการทางการกายหรือการเคลื่อนไหว 4) คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม และ 5) คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ [3]

ปัจจัยด้านความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าสำหรับผู้พิการ ประกอบด้วย ปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยทางด้านจิตใจ ปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อม ปัจจัยการเดินถนน การข้ามถนน ช่องข้ามทางหรือทางม้าลาย และแต่ละประเภทของผู้พิการมีความต้องการด้านความปลอดภัยในการใช้เหมือนกัน

3.2 สมมติฐานของการวิจัย

การใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการบริเวณเขตชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร ที่ลักษณะความพิการแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการแตกต่างกัน

3.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของลักษณะผู้พิการต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้า จึงได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

1) ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ จังหวัดที่เป็นชุมชนเมืองที่มีผู้พิการอยู่มากที่สุด คือกรุงเทพมหานคร [1]

2) ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้พิการในกรุงเทพมหานครจำนวน 67,035 คน [1]

3) ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้พิการในกรุงเทพมหานครจำนวน 398 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane) [4] ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สำหรับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling)

4) ขอบเขตด้านเนื้อหา

4.1) การศึกษาครั้งนี้แบ่งประเภทของผู้พิการออกเป็น 5 ประเภท คือ พิการทางร่างกาย พิการทางการมองเห็น พิการทางการได้ยิน พิการทางจิตใจ และพิการทางสติปัญญา

4.2) การศึกษาพฤติกรรมการใช้ทางเดินเท้า ความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้า และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของลักษณะผู้พิการ เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านทางเดินเท้าสำหรับผู้พิการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด

4.3) การศึกษานี้ใช้แบบสอบถามชุดเดียวกันกับทุกกลุ่มผู้พิการ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ครอบคลุมปัจจัยทางด้านความปลอดภัยที่เหมาะสมกับทุกกลุ่มโดยการพิจารณาลักษณะแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ และเป็นการวิเคราะห์ความปลอดภัย ปัญหาอุปสรรค และความต้องการในการใช้ทางเดินเท้า

4.4) งานวิจัยนี้มีการศึกษาข้อมูลครอบคลุมดังนี้

- นิยาม ความหมายและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทางเดินเท้าสำหรับผู้พิการ
- แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจ [5]

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ในส่วนของแบบสอบถาม โดยมีเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลพฤติกรรมการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการบริเวณชุมชนเมือง ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการบริเวณชุมชนเมือง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert's Scale) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก เกณฑ์ในการให้คะแนน ลักษณะคำตอบของข้อความที่แสดงความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการ จากมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุดให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ ส่วนลักษณะข้อความที่ตรงกันข้ามจะให้คะแนนกลับกัน ส่วนที่ 4 แบบสอบถามข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ เกณฑ์ในการให้คะแนน ลักษณะคำตอบของข้อความที่แสดงความเห็นด้วยต่อสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการ จากมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุดให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ และ ส่วนที่ 5 แบบสอบถามข้อมูลความต้องการที่มีอิทธิพลมากที่สุดที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือกให้จัดอันดับความต้องการจากมากที่สุด และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการวิเคราะห์ค่า IOC จากผู้ทรงคุณวุฒิ หาค่าความ

เชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามข้อมูลความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้า มีค่าเท่ากับ 0.87 และแบบสอบถามข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทางเดินเท้า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติจำนวน (n) และร้อยละ (%) 2) การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการ และความต้องการที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการ ใช้สถิติค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลความหมายคะแนนของความพึงพอใจ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ของเบสท์ [6] ดังนี้

1) การแปลความหมายคะแนนของความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการ จะใช้เกณฑ์ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง พึงพอใจต่อการใช้ทางเดินเท้าอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง พึงพอใจต่อการใช้ทางเดินเท้าอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง พึงพอใจต่อการใช้ทางเดินเท้าอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง พึงพอใจต่อการใช้ทางเดินเท้าอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง พึงพอใจต่อการใช้ทางเดินเท้าอยู่ในระดับมากที่สุด

2) การแปลความหมายคะแนนของปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการ จะใช้เกณฑ์ดังนี้

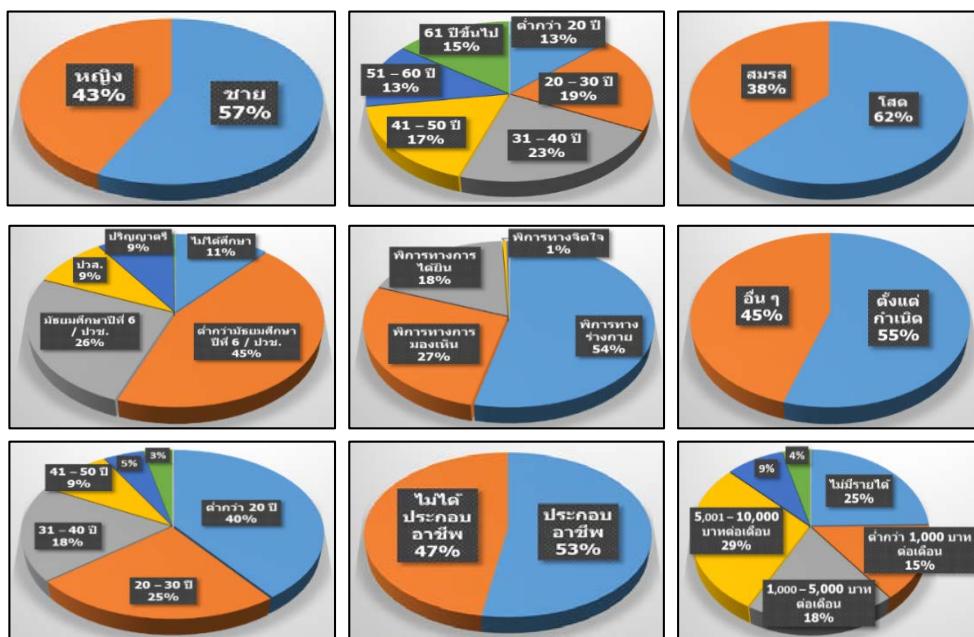
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง เป็นปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง เป็นปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง เป็นปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง เป็นปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง เป็นปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมากที่สุด

และการเปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการบริเวณเขตชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์ Independent-Sample T Test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะทำการทดสอบหาความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Test for All Possible Comparison)

4. ผลการดำเนินงานวิจัย

1) ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเพศชายมีจำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 57.4 และเพศหญิงมีจำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6

จำนวนกลุ่มตัวอย่างมีอายุครอบคลุมทุกช่วงวัย โดยดูได้จากมีจำนวนใกล้เคียงกันในทุกช่วงอายุ ซึ่งในช่วงอายุวัยกลางคนคือ 31-40 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 92 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 มีจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งที่มีสถานะโสด คือ 249 คน คิดเป็นร้อยละ 61.6 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช. มีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 44.6 และมีเพียงคนเดียวที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ผู้พิการมากกว่าครึ่งหนึ่งที่พิการทางร่างกาย มีจำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 53.7 มีเพียงส่วนน้อย 3 คนเท่านั้นที่พิการทางสติปัญญาและจิตใจ และส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 55 เป็นการพิการตั้งแต่กำเนิด แต่หากไม่ได้เป็นการพิการมาตั้งแต่กำเนิด ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 39.8 จะมีระยะเวลาการพิการต่ำกว่า 20 ปี จำนวนกลุ่มตัวอย่างมีสัดส่วนของการประกอบอาชีพใกล้เคียงกับการไม่ได้ประกอบอาชีพ โดยมีผู้พิการที่ประกอบอาชีพจำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 52.7 และผู้พิการส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้ถึงร้อยละ 75.2 โดยมีรายได้ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน ถึงร้อยละ 29.2 รายละเอียดดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

2) ข้อมูลพฤติกรรมการใช้ทางเดินเท้าของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นลักษณะการเดินทางด้วยรถส่วนตัวและการเดิน คิดเป็นร้อยละ 39.4 และ 32.9 ตามลำดับ ความถี่ในการใช้ทางเดินเท้าเป็นประจำทุกวันและทุกสัปดาห์ โดยส่วนมากถึงร้อยละ 53 มีความถี่ในการใช้ทางเดินเท้า 3-5 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เป็นการเดินทางในบริเวณชุมชนเมือง โดยมีวัตถุประสงค์

ในการเดินทางเพื่อการทำงานถึงร้อยละ 50 ช่วงเวลาในการเดินทางส่วนใหญ่ร้อยละ 51.7 เป็นช่วงเวลาเช้า เวลา 06.00-12.00 น. โดยร้อยละ 50 เป็นการเดินทางร่วมกัน 2 คน รองลงมาเป็นการเดินทางคนเดียวร้อยละ 34.2 สำหรับระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางเกินกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 56.9 ที่ใช้เวลาเดินทางไม่ถึง 1 ชั่วโมง และมีจำนวนผู้พิการจำนวนมากถึงร้อยละ 83.7 ที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นในการเดินทาง โดยแสดงให้เห็นว่าผู้พิการต้องการช่วยเหลือตนเองในการเดินทางได้เหมือนคนปกติทั่วไป

3) ความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่าผู้พิการในเขตชุมชนเมืองกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีจำนวนสูงถึง 237 คน คิดเป็นร้อยละ 58.70 ที่มีระดับความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.073$ จากค่าระดับคะแนนเต็ม 5)

4) ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการ สรุปได้ว่า ผู้พิการในเขตชุมชนเมืองกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีระดับปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทางเดินเท้าอยู่ในระดับมาก มีจำนวนสูงถึง 275 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 โดยที่ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทางเดินเท้าของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.685$)

5) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการบริเวณเขตชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศที่แตกต่างกัน อายุที่แตกต่างกัน ลักษณะความพิการที่แตกต่างกัน และประสบการณ์ความถี่ในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการที่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการบริเวณเขตชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะความพิการ พบว่าทุกลักษณะความพิการ มีค่าระดับของความพึงพอใจต่อความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นแต่ลักษณะความพิการทางจิตใจที่ให้ค่าความพึงพอใจต่อความปลอดภัยอยู่ในระดับน้อย โดยผู้พิการทางการมองเห็นมีความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้ามากที่สุด ($\bar{X} = 3.110$ จากค่าระดับคะแนนเต็ม 5) และผู้พิการทางจิตใจมีความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.458$ จากค่าระดับคะแนนเต็ม 5) และจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของระดับความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการแต่ละลักษณะได้ผล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการบริเวณเขตชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะความพิการ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

แหล่งความแปรปรวน	SS	df.	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.943	4	0.236	0.693	0.597
ภายในกลุ่ม	135.706	399	0.340		
รวม	136.649	403			

จากตารางที่ 1 พบว่าค่า P-value (Sig.) = 0.597 มากกว่าค่า α (0.05) แสดงว่าไม่ Sig. จึงไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 จึงสรุปได้ว่าผู้พิการบริเวณเขตชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะความพิการต่างกันมีความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. อภิปรายผลการดำเนินงาน

ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) การวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการบริเวณชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เดินทางเป็นประจำทุกวันและทุกสัปดาห์ โดยเฉลี่ย 3-5 ครั้งต่อสัปดาห์ เป็นการใช้เส้นทางเดิมในการเดินทางไปทำงานเป็นประจำ และช่วงเวลาที่ใช้ในการเดินทางมากที่สุดคือช่วงเช้าและช่วงเย็น และใช้เวลาในการเดินทางน้อย คือไม่ถึง 1 ชั่วโมง เนื่องจากระยะทางของสถานที่ในการเดินทางจะไม่ไกลกัน และประเด็นสำคัญที่ได้รับข้อมูลจากผู้พิการสูงเกินร้อยละ 80 คือผู้พิการไม่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นในการเดินทาง ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่าผู้พิการต้องการช่วยเหลือตนเอง ต้องการอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างคนปกติทั่วไป เขาจึงต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้เขาสามารถใช้ชีวิตในการเดินทางได้ด้วยตนเอง

2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการ จำแนกตามลักษณะความพิการที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าทุกลักษณะความพิการ มีค่าระดับของความพึงพอใจต่อความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นแต่ลักษณะความพิการทางจิตใจที่ให้ค่าความพึงพอใจต่อความปลอดภัยอยู่ในระดับน้อย และผู้พิการที่มีลักษณะความพิการต่างกันมีความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้พิการทางการมองเห็น ($\bar{X} = 3.110$ จากค่าระดับคะแนนเต็ม 5) มีความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้ามากที่สุด และผู้พิการทาง

จิตใจ ($\bar{X} = 2.458$ จากค่าระดับคะแนนเต็ม 5) มีความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าน้อยที่สุด อธิบายได้ว่า ถึงแม้จะมีลักษณะความพิการที่ต่างกัน แต่ความรู้สึกพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าอาจไม่ต่างกัน ซึ่งปัจจัยที่อาจส่งผลทำให้ผลการวิจัยแตกต่างจากสมมติฐานการวิจัยคือ สภาพทางเดินเท้าในปัจจุบันไม่เอื้อต่อผู้พิการในภาพรวม ไม่ว่า จะพิการลักษณะใดก็ยังทำให้ผู้พิการไม่ได้รับความสะดวกสบายและเกิดความพึงพอใจได้ และผู้พิการทางจิตใจมีความพึงพอใจน้อยที่สุด อาจเพราะสภาพจิตใจที่ไม่ปกติจึงทำให้ส่งผลต่อความรู้สึกมากกว่าผู้พิการลักษณะอื่น

3) การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทางเดินเท้า ผู้พิการในเขตชุมชนเมืองกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีจำนวนสูงถึง 275 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 ที่มีระดับปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทางเดินเท้าอยู่ในระดับมาก โดยที่ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทางเดินเท้าของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.685$) หากวิเคราะห์รายข้อคำถาม จะพบว่า ข้อคำถามที่ผู้พิการเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทางเดินเท้ามากที่สุดคือ ทางเท้าพังเพราะยานพาหนะอื่น ๆ ใช้เป็นทางสัญจร หรือพังเพราะการใช้งานที่ผิดวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.080$) ซึ่งเป็นเรื่องของการใช้ทางเดินเท้าผิดวัตถุประสงค์และขาดการบังคับใช้บทลงโทษอย่างจริงจัง

4) งานวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อนำพฤติกรรมการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการ และระดับความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้าของผู้พิการบริเวณชุมชนเมืองไปช่วยในการบริหารจัดการทางเดินเท้าให้อำนวยความสะดวกต่อผู้พิการเพื่อตอบสนองพฤติกรรมการใช้ทางเดินเท้า เช่น ช่วงเวลาใช้งานเป็นประจำ การบริหารจัดการเพื่อส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้พิการมากขึ้น

5) งานวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงทางเดินเท้าให้เกิดความปลอดภัยสำหรับผู้พิการในอนาคตได้ เช่น ด้านความสะอาดของทางเดินเท้า ด้านทางเท้าพังเพราะยานพาหนะอื่น ๆ ใช้เป็นทางสัญจร หรือพังเพราะการใช้งานที่ผิดวัตถุประสงค์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ สุทัศน์ รัตนเกื้อกัวน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ภัทรวิวัฒน์ ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณโครงการผลักดันการเดินและการใช้จักรยานไปสู่นโยบายสาธารณะของประเทศไทย ของชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพแห่งประเทศไทย (Thailand Cycling Club: TCC) ที่ก่อให้เกิดงานวิจัยนี้ ขอขอบคุณอย่างสูงต่อหน่วยงานผู้ให้เงินสนับสนุนงานวิจัย คือชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพแห่งประเทศไทย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และ

ขอขอบพระคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ หน่วยงานต้นสังกัดของคณะผู้วิจัย ที่ให้การสนับสนุนในการทำงานวิจัยเป็นอย่างดี

References

- [1] Department of Empowerment of Persons with Disabilities. [Internet]. 2015 [cited 2015 April 1]. Available from: <http://www.dep.go.th>. (In Thai)
- [2] Chanvit A. Urban environment development to enhance the quality of life Thai people. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Council; 2014. (In Thai)
- [3] Ministerial Regulation No. 2. Bangkok: Issued under the rehabilitation of disabled person act; 1991. (In Thai)
- [4] Taro Y. Statistics, An introductory analysis. 2nd Ed. New York: Harper and Row; 1967.
- [5] Krathwohl DR, Bloom BS, et al. Taxonomy of education objectives: the classification of education goal handbook: Affective domain. New York: David McKay; 1974.
- [6] Best JW. Research in education. 4th Ed. New Jersey: Prentice Hall; 1981.

ประวัติผู้เขียนบทความ

อาจารย์ สุวิมล เจียรธรรวานิช ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมทรัพยากรน้ำ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่อยู่ เลขที่ 2 ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120 หมายเลขโทรศัพท์/โทรสาร 02 287 9600 ต่อ 7567 E-Mail: Suwimol.J@mail.rmuk.ac.th

งานวิจัยที่สนใจ คือ การควบคุมคุณภาพการผลิต เศรษฐศาสตร์วิศวกรรม และงานวิจัยเชิงสำรวจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธรรมมา เจียรธรวาณิช ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ สังกัดภาควิชา วิศวกรรมโยธา สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรม ทรัพยากรน้ำ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการ จัดการงานก่อสร้าง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช ที่อยู่ เลขที่ 2 ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120 หมายเลขโทรศัพท์/โทรสาร 02 287 9600 E-Mail: Thamma.J@mail.rmutk.ac.th

งานวิจัยที่สนใจ คือ วิศวกรรมขนส่งและจราจร วิศวกรรมการทาง การ ทดสอบวัสดุก่อสร้าง และงานวิจัยเชิงสำรวจ

Article History:

Received: March 29, 2019

Revised: December 7, 2019

Accepted: December 11, 2019